

بسم الله الرحمن الرحيم

آشنایی کاربردی با نرم افزار های تولید محتوای الکترونیک آموزشی

پیشگفتار

هدف از تهیه لوح فشرده آموزشی:

رویکرد گسترده به سوی آموزش الکترونیکی خود گواه این است که سیستم نوین آموزش الکترونیکی فوائد و مزایای منحصر به فردی را برای افراد، سازمان ها و مراکز آموزشی به همراه دارد.

برخلاف روش سنتی یعنی انتقال اطلاعات بر روی کفشد در روش نشر الکترونیک مؤلف ها مدرس به متن، تصویر و کاغذ محدود نمی شود، در نشر الکترونیک می توان از پویانمایی، فیلم، توصیف (گفتار)، موسیقی، جلوه های ویژه ی بصری و پرس و جوهای تبدیلی استفاده کننده و اطلاعات را به سبک جدیدی بصورت جذاب و مهیج جمع آوری و ارائه کرد.

پس از برپایی جشنواره های تولید محتوای الکترونیکی در برخی از استان ها، و تشویق معلمان به تولید cd های آموزشی، متأسفانه به دلیل عدم آشنایی کامل همکاران با توانایی های نرم افزارهای مختلف و همچنین نبودن نیروی متخصص کارآمد جهت آموزش همکاران علاقمند، عملاً تهیه یک cd آموزشی برای اکثر دبیران بسیار وقت گیر، پرهزینه و خسته کننده شده است. در بیشتر دوره ها جهت تولید محتوای الکترونیکی، سفارش به استفاده از نرم افزار Multimedia Builder می شد. در صورتیکه اگر دوستان مدرس این دوره ها بجای تاکید بر استفاده از این نرم افزار، توانایی علمی خود را مانند علم کامپیوتر بروز می رساندند، cd هایی با توانایی بسیار بهتر را در جشنواره ها مشاهده می کردیم. البته این نقص نیز از ضعف سیستم آموزشی ماست که دیگر فرصتی برای مطالعه ی فرهنگیان باقی نگذاشته است.

اینجانب پس از تدریس بیش از بیست دوره کلاس تولید محتوا در مرکز تربیت معلم شهید باهنر و مرکز تحقیقات معلمان استان اصفهان و در برخی از مناطق و نواحی و اطلاع از نیاز مندی های همکاران رشته های مختلف، بر آن شدم تا تجربیات خود را در اختیار تمام دوستان قرار دهم.

لذا پس از بررسی و تدریس نرم افزارهای مختلف ، ساده ترین و کارآمد ترین نرم افزارهای لازم جهت تهیه ی یک محتوای الکترونیکی را برگزیده و روش استفاده از آنها را به ترتیب زیر بیان می کنم .

۱ - توانایی های کاربردی powrpoint

۲ - نرم افزار تولید محتوای الکترونیک 7 AutoPlay Media Studio

۳ - نرم افزار تولید محتوای الکترونیک NeoBook

۴ - ساخت cd های آموزشی بوسیله نرم افزار 3 Adobe Captivate

۵ - نرم افزار فیلم برداری و تصویر برداری از صفحه نمایش SnagIt

۶ - نرم افزار ساخت انیمیشن های آموزشی Swish Max

۷ - ویرایش کاربردی تصاویر در Adobe Photoshop

پیشاپیش از دوستانی که انتقاد خود بر این نگارش را به آدرس پست الکترونیک (h110khatibi@gmail.com) ارسال کنند تشکر و قدر دانی می کنم .

مقدمه

ساختن یک cd تولید محتوای الکترونیک با هدف (آموزشی ، تبلیغاتی و) نیازمند ۲ مرحله اصلی می باشد :

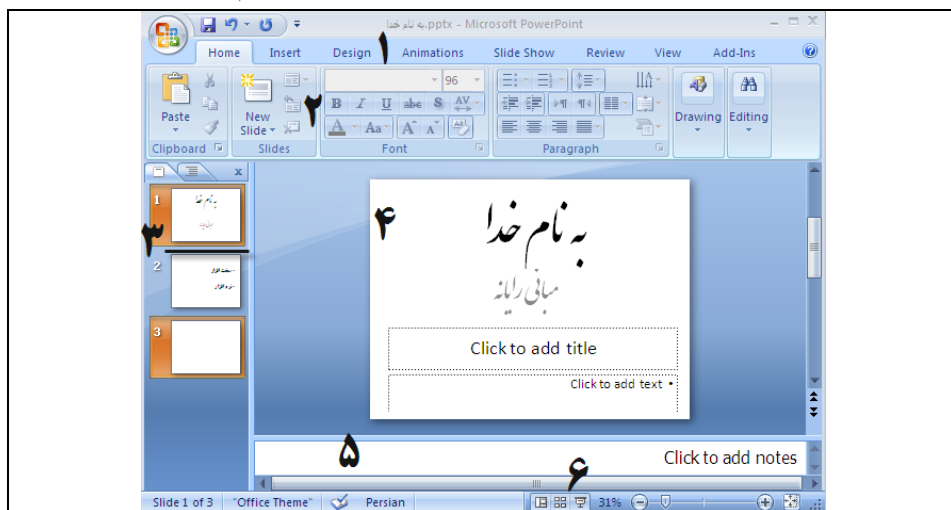
الف) گردآوری و پردازش منابع از قبیل تصاویر ، فیلم ها، متن ها ، موسیقی ها ، انیمیشن ها، صفحات اینترنت و انواع فایل های دیگری که هر یک بخشی از اطلاعات مورد نظر را به کاربر انتقال می دهد که ما فرض می کنیم این قسمت را شما انجام داده اید و در مواردی نیز به برخی از روشها اشاره می کنیم .

ب) جمع آوری و کنترل موارد ذکر شده ی فوق در قالب یک بسته ی نرم افزار آموزشی یا تبلیغاتی (package) یا... کنار هم بشکل مناسب و جذاب و با افکت های مختلف بپوشانیم و به صورت آتوران (اجرای خودکار) ، که این کار را با نرم افزار PowerPoint انجام شروع می کنیم .

توانایی های کاربردی powrpoint:

در این مقاله سعی ما بر تقویر روی نقاط کلیدی است ولی برای فراگیر تر شدن استفاده کنندگان یک پروژه هدفمند را دنبال می کنیم.

می دانیم که powerpoint بخشی از بسته نرم افزاری office می باشد و جهت ارائه مطالب آموزشی بصورت اسلاید بکار می رود، پس از نصب نرم افزار Office 2007 در ویندوز بر روی Start→All Program→ Microsoft Office→ Microsoft Office PowerPoint کلیک کنید تا وارد powerpoint شویم.

محیط powerpoint شامل موارد شماره گذاری شده ی شکل فوق می باشد.

در بخش ۴ محتوای اسلایدها (متن، تصویر و...) را وارد می کنیم، مانند شکل با کلیک موس روی کادرهای (click to add) کلیک کنید و متن مورد نظر را وارد کنید. در صورت تمایل به استفاده از متن با فونتهای زیبا مانند نستعلیق می توانید فایل این فونتها را از روی cd های موجود در بازار یا اینترنت جستجو کرده (مانند فایل IranNastaliq.ttf) و یک نسخه آنها را در Start→ controlpanel→font کپی کنید. اکنون پس از انتخاب متن (با کشیدن موس روی آن همزمان با گرفت کلیک چپ موس) در منوی home→font (یا منوی home→new slide) نیز IranNastaliq را انتخاب کنید. در پنجره کوچک نمایشی (Slides) سمت چپ (بخش ۳) نیز می توانیم با کلیک بین دو اسلاید و زدن کلید Enter (یا منوی home→new slide) می

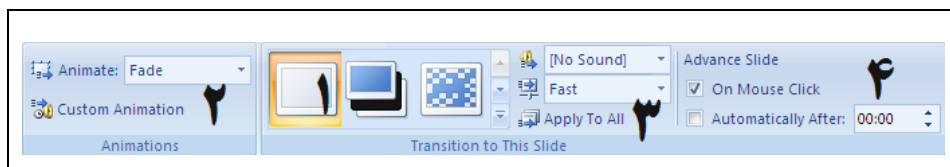
اسلاید جدیدی را به فایل اضافه کنیم . در صورتیکه این پنجره را بسته بودید ، می توانید در بخش ۶ یا در منوی (View) روی گزینه ی normal کلیک کنید .

محل این پنجره را می توان با کلیک روی منوی view→view direction در سمت دیگر پنجره powerpoint قرار داد . اکنون با گرفتن کلید ctrl صفحه کلید و کلیک روی اسلایدها در این پنجره چند اسلاید را برای تغییر رنگ زمینه آنها انتخاب کنید . سعی کنید این انتخاب پیوسته نباشد ، مثلا اسلایدهای زوج یا فرد را انتخاب کنید . سپس در منوی Design بر روی تم (الگوی) مورد نظر کلیک کنید ، در صورت تمایل با کلیک راست روی تم مورد نظر و سپس کلیک روی Apply to all slide می توانید الگو را به همه ی اسلایدها اعمال کنید ، در همین منو با کلیک روی Background style یک رنگ یا طیف رنگی را زمینه اسلایدها قرار دهید .

برای نمایش اسلایدها ، از اولین اسلاید به بعد در منوی Slideshow گزینه From Beginning را کلیک کنید تا از (کلید F5) استفاده کنید و یا در بخش ۶ تصویر روی گزینه Slideshow (علامت جام) کلیک کنید .

تمرین : برای نمایش اسلاید جاری (مثلا اسلاید ۹) به بعد ، و یا نمایش اسلایدهای خاصی (مثلا اسلایدهای ۱ و ۳ و ۴ و ۷ و ۹ و ۱۵) از کدام گزینه های منوی Slideshow استفاده می کنیم ؟

در زمان نمایش ، با کلیک روی هر اسلاید به اسلاید بعدی می رویم و با زدن کلید Esc از حالت نمایش خارج می شویم . اکنون می خواهیم در هنگام نمایش اسلایدها به زمینه ی آن یک جلوه حرکتی یا (Transition) بدهیم ، به این منظور در منوی Animation روی جلوه حرکتی مورد نظر (قسمت ۱ شکل زیر) کلیک کنید .

در بخش ۳ می توان سرعت آمدن جلوه حرکتی را تغییر داد، در صورتیکه بخواهیم جلوه ی حرکتی به محتوای (متن یا تصویر یا...) داخل اسلاید اعمال شود، پس از انتخاب کادر آن در بخش ۲ این منو **Animate** مورد نظر را انتخاب کنید.

در بخش ۴ این منو با کلیک روی فلشهای ▲ و ▼ می توانید زمان نمایش اسلایدهای منتخب را تنظیم کنید، اگر گزینه **on mouse** را تیک بزنید کاربر با کلیک روی اسلاید در زمان نمایش می تواند زودتر از زمان تنظیم شده به اسلاید بعدی برود.

تنظیمات این منو بطور پیش فرض فقط بر روی اسلایدهای منتخب در پنجره کوچک (Slides) اعمال می شود، ولی اگر روی **apply to all** کلیک کنید این تنظیمات روی کلیه اسلایدها اعمال می شود.

پخش موسیقی هنگام نمایش اسلایدها:

یک موسیقی را از منوی **Insert→Sound→Sound from file** در اسلاید اول وارد کنید با این کار یک علامت بلندگو روی اسلاید قرار می گیرد. اگر کلید **F5** را جهت نمایش اسلایدها بزنید مشاهده می کنید که موسیقی فقط روی اسلاید اول پخش می شود و با رفتن به اسلاید بعدی بلافاصله موسیقی قطع می شود. برای تداوم پخش موسیقی تا یک اسلاید م ورد نظر (مثلا تا اسلاید ۷) روی علامت بلندگوی کلیک کنید و در منوی **animation** روی گزینه **Custom animation** کلیک کنید تا در سمت چپ، پنجره **Custom animation** ظاهر شود، در این پنجره روی نام موسیقی که در کنار آن علامت (⏮▶) می باشد، دو بار کلیک کنید تا پنجره **play sound** نشان داده شود، در این پنجره در قسمت **stop playing→after** شماره ۷ (اسلایدی که می خواهیم موسیقی در زمان نمایش تا آن

جا پخش شود) را وارد می کنیم . اکنون می توانید با همین روش روی اسلاید ۸ نیز موسیقی دیگری قرار دهید.

تمرین : با کلیک روی علامت بلندگو منوی **Sound tools→option** نمایش داده می شود ، عملکرد گزینه های این منو را بررسی کنید .

ضبط صدای خودمان روی اسلایدها :

برخی مواقع اسلایدهای ما نیاز به شرح و توضیح دارد ، به منظور ضبط صدا بر روی هر اسلاید و برش صدا در هنگام رفتن به اسلاید بعدی ، ابتدا یک میکروفون به فیش صورتی رنگ پشت کامپیوتر متصل می کنیم (اکثر هدفون ها ، میکروفون نیز دارند) ، پس از آماده سازی اسلایدها ، ابتدا روی اسلایدی که می خواهید از آن شماره به بعد صدای شما روی آن ضبط شود کلیک کنید سپس در منوی **Slideshow** روی گزینه ی **Record narration** کلیک کنید ، در پنجره ی باز شده برای تست عملکرد درست میکروفون ابتدا **set microphone level** را کلیک کنید (در صورت عدم تنظیم میکروفون می توانید آن را در **control panel** ویندوز تنظیم کنید) . اکنون گزینه **Ok** را کلیک کنید ، **power point** اسلاید جاری به بعد را به شما نشان می دهد ، و صدای شما را از میکروفون روی اسلاید ها ضبط می کند ، به محض کلیک روی اسلاید جاری ، اسلاید بعد را به شما نشان می دهد و ضبط صدا را از این به بعد روی اسلاید بعدی قرار می دهد و به همین ترتیب تا اسلاید آخر یا زدن دکمه ی **ESC** ضبط صدا و برش آن را ادامه می دهد. پس از ضبط صدا با زدن **f5** اسلایدها را به حالت نمایش برده و صدای خودتان را بشنوید .

خودتان تمرین کنید و بیاموزید :

تمرین ۱ : با کلیک روی منوی **Insert** و سپس گزینه ی **Movie→movie from file** یک فیلم را داخل اسلاید خود قرار دهید .

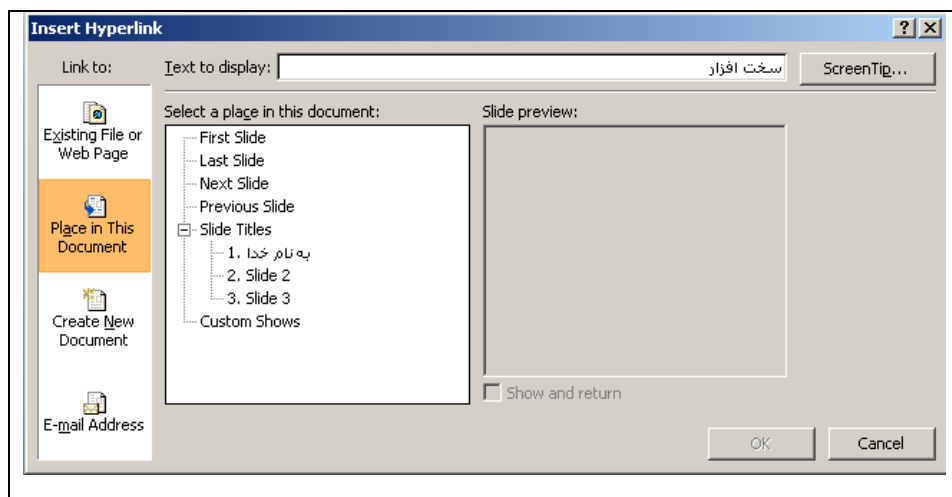
تمرین ۲ : با کلیک روی منوی **Insert** و سپس گزینه ی **SmartArt** یک چارت را بر روی اسلاید خود قرار دهید .

تمرین ۳: با کلیک روی منوی Insert و سپس گزینه ی chart ، یک نمودار از عملکرد دانش آموزان بر روی اسلاید قرار دهید .

تمرین ۴: با کلیک روی منوی Insert و سپس گزینه ی Picture، یک تصویر بر روی اسلاید قرار دهید .

اتصال به فایل ها و اسلایدهای دیگر :

برخی مواقع می خواهیم با کلیک روی یک عنوان ، به اسلایدی دیگر مراجعه کنیم و یا یک فایل دیگر مانند یک فیلم یا انیمیشن یا را نشان دهیم . به این منظور پس از انتخاب متن مورد نظر) مانند " سخت افزار " روی گزینه ی hyperlink در منوی insert کلیک کنید تا پنجره ی زیر نشان داده شود .

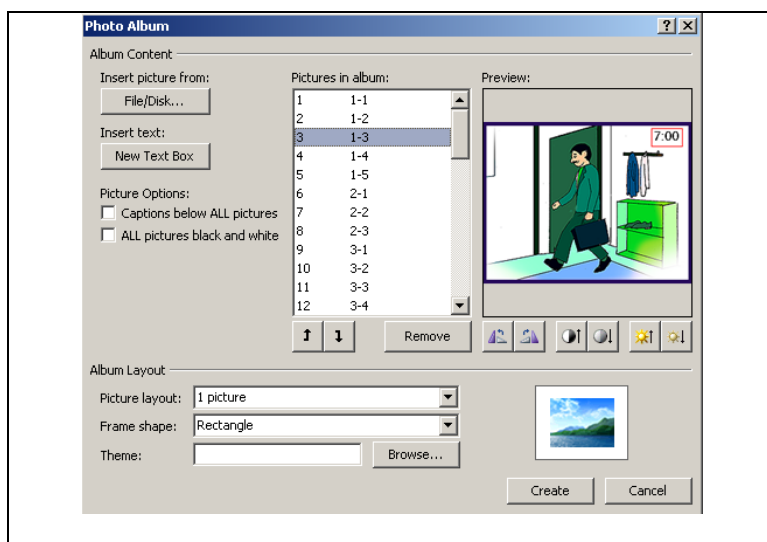

در این پنجره با کلیک روی گزینه ی Place in this Document ، لیست عنوان و شماره ی اسلایدها نشان داده می شود ، روی شماره اسلایدی که می خواهید در زمان نمایش اسلایدها با کلیک روی " سخت افزار " به آن مراجعه شود کلیک کنید ، جهت نمایش یک فایل دیگر از هر نوعی می توانید ابتدا روی گزینه ی existing file کلیک کرده و سپس فایل مورد نظر را از روی سیستم خود انتخاب کنید .

تمرین : ایجاد اتصال را بوسیله ی button action های موجود در منوی insert→shapes انجام دهید .

ساخت یک آلبوم تصاویر:

اگر محتوای اسلایدهای شما بیشتر شامل تصاویر بود ، بهتر است بجای استفاده از منوی insert→picture و قرار دادن یکی یکی تصاویر و تنظیم آنها بر روی هر اسلاید از منوی Insert →photo album→new photo album استفاده کنیم .

در پنجره‌ی باز شده با کلیک روی FileDisk تصاویری را که می خواهید در اسلایدها قرار گیرند را انتخاب کنید . با کلیک روی گزینه های ↑↓ می توانیم محل قرار گیری تصاویر در اسلایدها را جابجا کنیم . در قسمت picture layout می توانیم تعداد تصاویر مورد نظر در هر اسلاید را مشخص کنیم . پس از این تنظیمات و کلیک روی گزینه ی Create ، تصاویر بر روی اسلایدها بصورت منظم قرار می گیرند ، جهت افزودن متن در کنار تصاویر می توانید از منوی insert ابزار textbox را کلیک کنیم . در office2007 امکان ویرایش آلبوم ایجاد شده

با استفاده از منوی **insert→photo album** می باشد ولی در **office2003** در

صورت تمایل به تغییر تصاویر آلبوم اسلایدها باید آن را دوباره ایجاد کرد .

قرار دادن یک تصویر یا انیمیشن و... روی تمام اسلایدها :

برخی مواقع برای زیبایی و... از تصاویر انیمیشن **Gif** روی تمام اسلایدها استفاده می کنیم ، به این منظور در منوی **view** روی گزینه **MasterPage** کلیک کنید . منوی **MasterPage**

به منوهای قبلی افزوده شده و پنجره **master** اسلاید نشان داده می شود ، روی اولین اسلاید

این پنجره تصویر یا متن مورد نظر را قرار دهید . و سپس روی گزینه **Close**

mastepage از همین منو کلیک کنید تا به حالت **normal** باز گردید ، همانطور که

مشاهده می کنید ، تصویر روی تمام اسلایدها قابل مشاهده است ، این تصویر را فقط می توانید در

حالت **master** بردارید .

تولید نهایی **cd** آموزشی بصورت **autorun** بدون نیاز به **powerpoint** در محل نمایش :

در صورتیکه در اسلایدهای خود به فایل های دیگر اتصال (**Link**) زده اید یا از فیلم ، موسیقی ، یا فونت های خاصی استفاده کرده اید ، با **Save** کردن و ذخیره فایل خود روی حافظه **flash** یا **cd**

محتوای **link** ها یا فیلم ها همراه برنامه ذخیره نمی شوند . برای بدست آوردن خروجی مناسب

همراه بلبلیه فایل های استفاده شده در اسلایدها روی دکمه **Office button** و

سپس **publish→package for cd** در **office2007** کلیک کنید . این گزینه در

office 2003 در منوی **file** می باشد . در پنجره باز شده ، ابتدا گزینه **option** را

کلیک کنید و گزینه های **linke file** و **embedded font** را تیک بزنید تا این فایلها به

برنامه خروجی نهایی شما متصل گردند ، در صورت کلیک روی گزینه **copy to cd**

کلیک کنید و سیستم شما دارای **cd writer** باشد فایل شما به همراه کلیه محتوای آن روی **cd**

بصورت autorun قرار می گیرد ، توصیه می شود ابتدا با کلیک روی copy to folder

محتوای اسلایدها را داخل یک فولدر دیسک سخت خود ذخیره کنید و پس از تست آن ، در

فرصت مناسب ، محتوای آن فولدر را رایت کنید .

موفق و پیروز باشید – حسن خطیبی مدرس رایانه مرکز تربیت معلم شهید باهنر اصفهان